

zvonko maković

ULOV OKA

1.

čujem oblaci silaze, bijeli se zidovi izmiču. kesten ima bijele cvjetove. moje ruke ostavljaju bijele tragove. ječam i raž truse se.

čujem: mažuranić. zelena stolica, odvaljen kamen. dan. stepenice uskaču u korak mojeg oca. dan, dan, dan.
obilazim kuću: zid — bijeli oblaci.

2.

izrasline su oduvijek odstranjivali prije vremena; grabili halapljivo ove zamatke, i to sve iz straha za **budući** rast. evo, ovo šutljivo srce koje trpi svaku mijenu, već je sasvim obraslo vremenom, vremenom zavjera, vremenom nimalo postojanim. dani nalik oblucima omamljivali su korjen; večer-gušterica prijanjala se kori.

mi smo motrili ovo šipražje do kamenja, nekim lijepim strahom: vid nam se upinjao srčiki, čuđenje nas izagnalo izvan domašaja sjenki.

3.

... obraslo kamenje na kojem volja traži počinak. u miru što ga tijelo i tijelo sklapaju, uznički, poput pupka i joda. izrastaju već ti i takvi blagdani, osviješćeni unutrašnjim vrenjem; blagdani zore, čelo obrubljeno rozetom, iznad i podalje.

voda i koštice lanjskih plodova, češerke gotovo sasvim izgažene, čine drugi korak u ophodu. (...): prema vratima s čijeg praga prestaje vidljivost. ne radi se o okladi, ne radi se ni o čemu važnom, u stvari. to je u cijelosti nužda tuđinca koji se samo ovaj plohi prikrao. ne misleći ni o čemu.

4.

s vala valu, iz sloga u slog. brojiti je ovo grozničavo prepiranje jedino pomacima. jučer sam skupio krečnjak, danas liskun, granit ostaje za nedjelju. opipljiva sliko! to nije ni više ni manje vlasništvo kože na prstima što se očešalo o neku malo važnu površinu.

voda se ionako najumješnije prislanja obrazu; pelud nosnoj sluzi, i s večeri kad sjene prerastu u tečnost, tad valja okrenuti klepsidru.

lulov u božje ruke ...

5.

na kosoj podlozi mnoštvo nedefiniranih predmeta; isijavaju tragovi koje divljač je ostavila — približujući se usijanu rubu. ista ona ozbiljnost koja je i njih vodila kavez u volje; svakoj krivo odabranoj važnosti. **tanano tkanje!** promijene koje izviru ispod tvoje meke pokrivljivosti, koje jabučnjak u jesenje praskozorje ovijaju, oblažu svaki plod zemljine krvi.

onkraj nas, onkraj ufanja.

eto, to je ta mišičava snaga govora, tih tapkavih imenica krivo dekliniranih; eto, to je svaka isprika ...

..... (odnjegovana para; naših ruku budućnost,.....)

6.

uspoljena riba, nadomjestak za čudorede
grana nalik krljušti
raspinješ već tu goloću imenice,
morom koja prži nepce,
jodastim okusom pali čitavo ždrijelo.

! treća ribo s isusova tanjura.

jakša fiamengo

PRIJE MENE

STO GODINA PRIJE MENE

Sto godina prije mene ljudi su šetali ulicama, naslađivali se svježim napicima i govorili: Tko zna što će biti do sto godina? Ni slutili nisu da sam imao doći, da sam dolazio i da nas je dijelilo toliko malo ljudi i naivnosti, jedna povijest stogodišnje umjetnosti i znanstva, otkrića koja dijelom poslužiše da ugledam ovaj svijet i da se u nekoj polumračnoj sobi stisnem uz svoje noge i poželim izići i kad iziđoh kako iziđoh tako u zanosu raskrilih ruke i pod svoju zaštitu uspravim cijeli svoj život od djetinstva do pjesme upravo onako i onim redom kako sam nastajao i kako sam tu a ne negdje na nekom drugom mjestu. Sto godina prije mene ljudi toga nisu znali ni to da sam se spremao odrasti na njihovim njivama ni to da sam htio sve to samo usnuti, pohoditi ih u srcu njihovih potomaka, vječno svježi i mlad. Bio sam odista sto uzaludnih godina tek mrlja na zidu, vjetar koji gospodari livadama, često čak ni to, miris za kojim u divne predjele polijeće cvijet, ime koje još nije ispuštilo svoj dah, ispunilo se, upisalo u onaj ničim dotaknuti i nikad opustošeni zid ispred kojeg vičem ni ne znajući pravo zašto i čemu mi sve to: Tko zna što će biti do sto godina i poslije

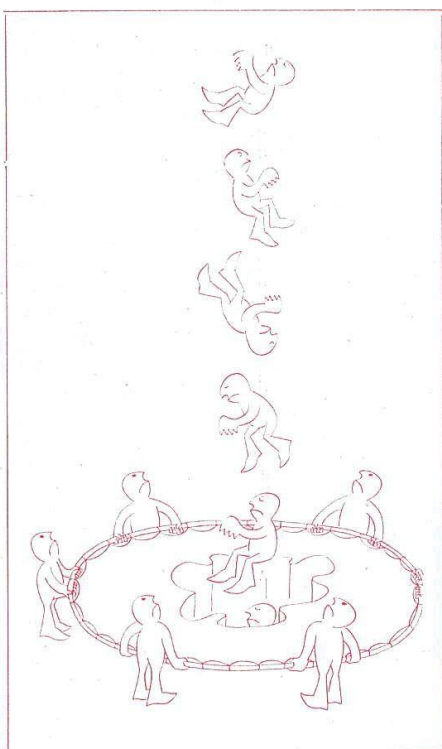
LICE U PRATNJI NOĆI

Tragom tvoje sjene prolazi moje lice meni sve nejasnije, meni sve bljeđe u svakom koraku ovog besmislenog slijeda koji me odnosi sve dalje i dalje I eto polako toneš i vučji te zubi raznose sve manje uvjerenu da si ikad i bila Tragom tvoje sjene prolazi moje lice lomi se u ožiljcima onog istog zida poznavajući sve naravi tvog nestanka u kojem sve si šutljivija što manjom bivaš u kojem evo već te jedva vidim jedva mogu reći da te razaznajem zgaslu i samu bez riječi i snage: odlaziš sve dalje, odlaziš sve dalje

Traj se tvoj još uvijek zidom one kuće vuče i pred skorim će bljeskom konačno uminuti očistivši potpuno trg sred kojeg ostajem Ali ne budi sigurna, barem ne odviše jer tamo kamo odlaziš da po navici vladaš moje lice u pratnji noći dolazi slijedi te, slijedi i nasljeđuje Možda zato i vidiš, možda zato i opažaš kako je sve manje od one noći nad nama kako se tvoj vid mojim licem neprestano zastire I nećeš izmaći, nećeš ni moći: u šutnji ćeš svojoj potpuno iščeznuti jer pogledaj, teške je pojaseve smrti iznijela pred nas posljednja naša noć

vujica rešin tucić

ZAPIS O PISANJU I ČITANJU

U nekoliko navrata pokušavam, imajući na umu separatan karakter pisanja: za-pisivanja, u-pisivanja, pre-pisivanja... (: da postavim osnovu za tekst u kojem ću razmotriti odnose između pisanja i čitanja.

Započinjem i završavam, bez uspeha, na nekoliko nervoznih stranica, čiji upisani deo uvek je sužen, poremećen sopstvenom prinudom na tekst, koji (tekst) svojom prirodom za-pisanog, nužno (što u svim primerima označava neizbežno osiromašeno) ne pokazuje meru mišljenog.

Zaključujem da se nesigurnost pothranjuje prisutnošću čitanja tokom procesa pisanja, čitanja koje se ne može eliminisati jer se na svim tačkama značajnim za pisanje javlja u poziciji koja mu

omogućuje brisanje pisanog, da kao čitanje bude ono celo pisanja, tačno dokazujući da je pisanje skućeno čitanje, da pisati znači, svoditi, odvajati i tako izgubiti srž onog radi čega se i prilazi pisanju.

Dakle, prvo mesto u kojem se može susresti najvažnije iz odnosa pisanje-čitanje je mera.

U najboljem slučaju može se računati na zamerku, koja je cepidlačenje, na šta se ne moramo mnogo osvrutati, pošto su ovakve situacije uglavnom zadovoljavajuće: i čitanje i pisanje tek nastaju, pa tako jedno drugo ne isključuju, ili nestaju, što bi bilo isto.

Pitanje mere uvek je pitanje pisanja, jer pisanje izlazi iz čitanja, plaćajući taj izlazak zadovoljstvom mere, da bi se vratilo čitanju i pokazalo kao neizmerljivost, što u biti čitanje jeste.

Ako sam čitanje shvatio kao osnovu, rasprostranjenost, sveobuhvatnost, doživam gledanje rasprostranjene površine, na kojoj pisanje izdiže talas — izdizanje jedinstvenog, jasno je da sam se našao tamo gde se uvek nađe kad se govori o književnom pisanju i čitanju (o istoriji, pre svega) koje je najteže ali i najlakše svesti na čitanje, kao ono što jeste i pisanje kao ono što hoće-da-bude — ali — nemajući snage da bude bilo čime sem čitanjem, onim što se ne da izmeriti, uporediti, ispitati. Tako pisanje znači čitanje koje se samo sobom igra. Poigrava. Po nečemu igra.

Kako smo oni koji stižu iza svega, oni kojima je učinjeno da misle pisanje i čitanje kao nešto što je tu, pre nas i pre našeg mišljenja, tada nam je pisanje, sa iluzijom o nastajanju, rođenju, bliže i razjašnjenije nego čitanje, koje je isuviše daleko po sebi a da bi ga drugačije mogli tumačiti i misliti, izuzev kao nešto što je po svetu.

Time što je pisanje po svetu, odriče se mere i igra kao svet, najmanje zahtevujući da se izdvoji, zapiše, izpiše, upiše...

Može se reći da je pisanje posao na ivici ponoće sveta i čitanja kojim svet jedino jeste.

Vezati pisanje sa čitanjem, spajati ove dve stvari sveta, greška je od prvih u koje upadamo pokušavajući da se mišljenjem izdvojimo iz sveta, jer misliti uvek znači želiti da se izade, da se osmotri i razbije svet, da se događa po meri mišljenja, koje sebi samom nikad nije dostatno.

Pisanje je, zajedno sa mišljenjem, pokušavanje obezvređivanja i svodenja sveta.

Naravno, uvek bez rezultata.

miraš martinović

POREKLO SJAJA

PRAH NEBESA

Izvan ove me šume nema. Iza noći
Bude se mirisi i moja senka raste.
Nebeski vrtovi u svojoj slepoći,
Prah moga bića nikad ne dozvaste.

A minu jedna večnost. Nebesa pomerena,
Sažeta u jednoj reči. O živu tvar začu
Kosmička prašina, večnih li promena.
To praznim zvukom vasseljenu tače,

Fosil moga glasa — fosil potavnjeli.
Taj prah nebesa — sunčani koluti.
O frulo koju nikad neću čuti!

Gle šuma se u svoju senku seli.
Prazni prostori i pustoš nesna zove.
Prah što se obnavlja u tavnne vrtove.

MINUŠE STVARI

Ružo svom mirisu nikad slična
U vrtu što oblik praznine ima
Beskrajni prostor celu te prožima
Kad te nasledi zvuk o senko nepomična

Sumo gde krajnosti se dodiruju
Prah budućeg bilja gde se trezni
Miruješ a svi te oblici čuju
Pa ako si moćna za svojom senkom čezni

Što uze oblik večnost praznim žalom
Titraju isparenja ti beskrajno veneš
Oponaša te beznađe ako se okreneš
Ko to pomera oblike u prostoru palom

Jedna majušna senka što svetlosti saže
Oslobodi se prostora prah se blago šeli
Minuše stvari i ja bih poražen
O elementi sjaja o tavnj predeli

Stali u prahu mom sjale su mistične ruže
U jednom proleću što večno obnavlja
Prah iz kojeg se oblik svega javlja
I ta me senka nadržava o svetlosti tužne

POREKLO SJAJA

Prazno stablo sred plaveti
Oblik koga nema više
A u kom smo svi sažeti

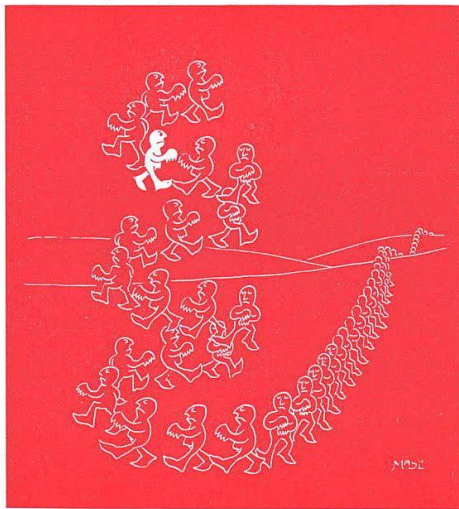
Čuj kako se večnost njiše
I miruju svi pokreti
Kako sveži prah miriše

Sred kristalnog onog lesa
U nebeskoj blagoj jari
Rastu senke praznih stvari
O nebesa o nebesa

Poreklo sjaja o fosili
Minuše reči s one strane
Svetlosti zvukom začarane
Do stabla gde nismo nikad bili

raša perić

SMEH I DUKAT

KRV I MLEKO

Ko ti, svete, posteljiniu menja
Mač i usna! Iskonska znamenja

Napoleon u boj vodi Gale
Žozefina svlači generale

Van Gog svoje odsečeno uvo
Daje dragoj — da bi je sačuvalo

Darvin vrši selekciju ploda
A žena mu gradom džukca voda

Vечно tako kroz slinu i penu
Istom usnom i Hrista i ženu

Otac Hristov čuti i večera
Glad mu curi sa oba revera

A pogled mu na čoveka pade
Krv i mleko skupo plaćaš, gade

TAMJAN I VATRA

Odvajkada pod nebeskom šatrom
Fenjerdžija tamjanom i vatrom

U potaji ovom zemnom stvoru
Žar kalemi pod kožu i koru

I gle gore te blede žarulje
Pred očima prohodale rulje

Starci trošni mole se jer mogu
Dušu dati đavolu il bogu

Uplašeni od sudnjega dana
Poskidali ikone s tavana

Pa sad cede na te slike zene
Dušu peru ko stare pelene

Dvoje mladih ispod božje sveće
Premeštaju zimu u proleće

A na trgu dželat žrtvu gada
Javna kuća tajno se porađa

Krv klobuča kao iz oluka
I to ti je fenjerdžije ruka

SMEH I DUKAT

Tvorac cupka na zvezdanom piru
Smeh mu vrcu po belom šeširu

Kad hte zemnik tu igru i slavu
Ljudsko ime pade mu na glavu

Od te glave osta pločnik mrljav
Čistač viknu: ala je grad prljav

Baci metlu i kantu za smeće
Na cvet ženin zelen dukat meće

I ču otud šapnu sin mu prvi
Je I taj dukat obeležje krvi

ŽDREBAC I KOČIJE

Vozi strasni ždrebac oveštalu drolju
Oko kužne crkve, po pogubnom polju

S repom ponad glave, misli: vozi devu
Koja ljubav nosi — ko ječmenu plevu

Al ljubav ne zrači s tog voštanog lica
Jer iz ždrepcu ključa zaražena klica

I lepi mu oči, pljuvačkom, u tami
Opet rže ždrebac na glogovoj slami

I psuje krv oca što povuče kola
A smeje se drolja, u obljudi, gola

noviča tadić

OGLEDALA

SLUŽAVKA

(dok u vrtu ručavamo)

Grana iznad stola iz vremena minulih
služavka to je koja bi da nas usluži

Posle toliko i toliko vekova
tek se nostalgično osmehnula

Put drveća jedini je put i ona
iz večnosti pokušava da do nas dopre

PTICA

Ptica kljunata iza leđa što na grani čuču
u maloj ruci izrasloj ispod krilca
tvoju sliku drži

Tepa joj reči slatke reči kuhinjske
za njom kao za predstavom zrna
trčkaraju

I čuješ samo kako lišće šušti

SUNĐER

Usta kod ljudi veća kod životinja
pukotine na zidovima
pukotine na podovima

rascepi u ispijenoj ilovači
razmaci među stvarima
nesporazumi kod ljubavnika
nerazumevanje braće

rasejane svetom
usnice dubinskog sunđera

NA VETRU

Ovo nije hrpa zrnelja zrnelja nema
zrnelja nigde nema

Sve je već odavno pomereno
sve je već nekud krenulo

Na dnu sveta u zabitoj tami
ljuske tiho žamore

U korama u obzidima stvari i bića
tihohođe vetar.

Berač ljusaka

OGLEDALA

Bele krpe na valovima
mrtvi galebovi

Šta ih samo spusti
kakva sačma

Kakvi crni zruci
kakvi bleskovi

Ogledala iz očiju riba